

1128
B. Ed. (General)-2nd Semester
Paper-F2.2: Understanding the Learner
(Same for USOL candidates of 2nd semester)
(In all mediums)

Time allowed: 3 Hours

Max. Marks: 40

NOTE: Attempt five questions in all, including Question No. IX (Unit-V) which is compulsory and selecting one question each from Unit I-IV.

**_*_

UNIT - I

- I. Discuss the process of learning. (8)
- II. What are the points of difference between Pavlov's classical conditioning theory and skinner's operant conditioning theory of Learning? (8)

UNIT - II

- III. Discuss Gardner's theory of Intelligence. (8)
- IV. Suggest suitable programmes for identification and development of creativity. (8)

UNIT - III

- V. Explain interview as a technique of personality assessment with special reference to its meaning, merits and demerits. (8)
- VI. Discuss factors affecting mental health. (8)

UNIT-IV

- VII. Explain the meaning of gifted children with special reference to the characteristics of gifted children. (8)
- VIII. Calculate the median from the following grouped data:

	195-199	190-194	185-189	180-184	175-179	170-174	165-169	160-164	155-159	150-154	145-149	140-144
f=	1	2	4	5	8	10	6	4	4	2	3	1
50												

(8)

UNIT-V

- IX. Write short notes on: -
- (a) Meaning of learning
- (b) Primary lanes of learning
- (c) Limitations of intelligence tests
- (d) Identification of gifted children (4×2)

**_*_

(Hindi/Punjabi versions enclosed)

हिन्दी - अनुवाद

10/1

इकाई - I

I आधिगम की प्रक्रिया की व्याख्या कीजिए। (8)

II पाव्साव के अनुकूलित, अनुबंधित अनुक्रिया सिद्धान्त और रिगनर के क्रिया प्रसृत अनुबन्धान सिद्धान्त में आधिगम के बारे में मूल से बिन्दु अलग हैं। व्याख्या कीजिए। (8)

इकाई - II

III गार्डनर के बुद्धि के सिद्धान्त की चर्चा कीजिए। (8)

IV रचनात्मकता के विकास और पहचान के लिए उचित कार्यक्रमों के बारे में सुझाव दीजिए। (8)

इकाई - III

V इसके अर्थों, गुणों और दोषों के विशेष संदर्भ में, साक्षात्कार की, व्याप्तित्व मूल्यांकन की तकनीक के रूप में व्याख्या कीजिए। (8)

VI मानसिक स्वास्थ्य से प्रभावित करने वाले कारकों की चर्चा करें। (8)

इकाई - IV

VII प्रतिभाशाली बच्चों की विशेषताओं के विशेष संदर्भ में प्रतिभाशाली बच्चों के अर्थों की व्याख्या कीजिए। (8)

VIII वर्गीकृत आंकड़ों की माध्यिका ज्ञात कीजिए।

वर्गी अन्तराल	195-199	200-204	205-209	210-214	215-219	220-224	225-229
(आवृत्ति)	1	2	4	5	6	10	6

160-164	155-159	150-154	145-149	140-144	$\Sigma = 50$
4	4	2	3	1	(8)

इकाई - V

IX निम्न प्रश्नों के उत्तर दीजिए।

a) आधिगम के अर्थ।

b) आधिगम के प्राथमिक नियम।

c) बुद्धि परीक्षणों की सीमाएँ।

d) प्रतिभाशाली बच्चों की पहचान।

(8)

ਪੰਜਾਬੀ - ਅਨੁਵਾਦ
ਦਿਵਾਈ - I

I ਅਧਿਗਮ ਦੀ ਵਿਧੀ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (8)

II ਯਾਦਸ਼ਾਹ ਦੇ ਅਨੁਵਾਦ ਅਨੁਕਿਰਿਆ ਮਿਥਾਂਤ ਅਤੇ ਮਿਰਕਰੂ ਦੇ ਵਿਚਿਕਾ ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਅਨੁਵਾਦ ਮਿਥਾਂਤ ਵਿਚ, ਅਧਿਗਮ ਬਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਸ਼ੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਯੋਗ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (8)

ਦਿਵਾਈ - II

III ਗਾਠਨਾਮ ਦੇ ਕੁਝ ਮਿਥਾਂਤ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੋ। (8)

IV ਹਜ਼ਰਤ ਮੁਕੱਦਮ ਦਿਰਾਮ ਅਤੇ ਪੰਡਿਤ ਪ੍ਰਥੀ ਉਚਤ ਯੋਗਾਂ ਦੇ ਬਾਰੇ ਸੁਝਾਉ ਦਿਉ। (8)

ਦਿਵਾਈ - III

V ਦਿਸ਼ੇ ਅਰਥਾਂ, ਗੁਣ ਅਤੇ ਵੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਿਚਿਕਾ ਮੁਸ਼ਾਰਾਤ ਦੀ, ਵਿਆਖਿਆ ਮੁਸ਼ਾਰਾਤ ਦੀ ਯਕੀਨ ਦੇ ਸੁਪਹਿਚ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (8)

VI ਮਾਨਸਿਕ ਮਿਤ ਨੂੰ ਪ੍ਰਤਿਬੱਧ ਕਰ ਕੇ ਕਾਬਲੀ ਦੀ ਖੋਜ ਕਰੋ। (8)

ਦਿਵਾਈ - IV

VII ਪ੍ਰਤਿਬੱਧ ਮਾਨਸਿਕ ਦੀ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਮੀਟਰ ਤੋਂ ਵਿਚਿਕਾ ਪ੍ਰਤਿਬੱਧ ਮਾਨਸਿਕ ਦੇ ਅਰਥਾਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰੋ। (8)

VIII ਵਗੀਰਤ ਨੂੰ ਕੌਰੂ ਦੀ ਮਧਿਕਾ ਕਰੋ।

ਦਸ਼ਾ ਅੰਤਿਕ ੨	195-199	190-194	185-189	180-184	175-179	170-174
ਕਾਂਠੇਕਾਤ (੨)	1	2	4	5	8	10

165-169	160-164	155-159	150-154	145-149	140-144
6	4	4	2	3	1

f=50

ਦਿਵਾਈ - V

IX ਉੱਠੇ ਮੁਕੱਦਮਾਂ ਦੇ ਉੱਠੇ ਮਿਥਾਂ:-

- ਅਧਿਗਮ ਦੇ ਅਰਥ।
- ਅਧਿਗਮ ਦੇ ਮੁਢਲੇ ਨਿਯਮ।
- ਕੁਝ ਯਕੀਨਾਂ ਦੀ ਮੀਸ਼ਾਹੀ।
- ਪ੍ਰਤਿਬੱਧ ਮਾਨਸਿਕ ਦੀ ਖੋਜ।

(20)